

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vybrané problémy spojené s otázkou náhrady za promeškaný čas obhájce a zmocněnce v trestním řízení

Obhájce, který byl obviněnému ustanoven, má za situace, kdy jeho povinnost obhajovat skončila od státu nárok nejen na mimosmluvní odměnu, ale také na náhradu hotových výdajů[1] a ačkoliv to trestní řád výslovně neuvádí, má rovněž nárok na náhradu za promeškaný čas[2]. Stejný nárok má rovněž zmocněnec poškozeného, který má nárok na bezplatnou obhajobu[3]. Ačkoliv způsob výpočtu náhrady za promeškaný čas ve smyslu advokátního tarifu vypadá na první pohled jednoduše, jednotlivá ustanovení ve skutečnosti nabízejí hned několik možných způsobů interpretace[4] a pro advokáty je tak nezřídka obtížné vyúčtovat náhradu za promeškaný čas správně.

V následujících řádcích budou popsána některá častá úskalí, kterým advokáti ustanovení jako obhájci nebo zmocněnci, jakož i soudy při své rozhodovací činnosti v souvislosti s přiznáváním nároku na náhradu za promeškaný čas, čelí.

Náhrada za čas strávený cestou k úkonu a za čas promeškaný v důsledku zpoždění úkonu

Čas strávený cestou k úkonu prováděnému v místě, které není sídlem nebo bydlištěm advokáta je u ustanovených advokátů honorován částkou 100 Kč za každou i jen započatou půl hodinu[5]. Při rozhodování o vzniku nároku přitom může působit určité obtíže zejména interpretace pojmu „sídlo“ a „bydliště“ advokáta. Dle názoru Ústavního soudu je přitom nepřípustný výklad, že advokátovi nepřísluší náhrada za promeškaný čas za situace, kdy místo úkonu a sídlo či bydliště advokáta jsou ve shodné obci. Při interpretaci § 14 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu je třeba upřednostnit kritérium vzdálenosti, respektive dopravní dostupnosti obou míst, tj. zda jsou například obě místa dobře dostupná pomocí veřejné dopravy.[6] Na náhradu přitom advokát nemá nárok vždy, neboť jsou-li obě místa dostupná do půl hodiny, nelze situaci shledat "mimořádnou" v tom smyslu, že by spojení k místu procesních úkonů představovalo zátěž nad běžnou, resp. očekávatelnou míru, odpovídající zátěži spojené typicky s "týmž místem"[7].

Vzhledem ke shora uvedenému tak lze obhájcům a zmocněncům doporučit, aby si čas strávený cestou k úkonům ve sporných situacích, kdy není na první pohled zřejmé, že cesta přesáhla 30 minut, pečlivě evidovali a aby jej následně byli schopni prokázat orgánu činnému v trestním řízení, který rozhoduje o návrhu na přiznání obhajného.[8]

V této souvislosti se také nabízí otázka, jaký bude praktický rozdíl mezi náhradou podle § 14 odst. 1 písm. a) a písm. b) advokátního tarifu, podle něhož advokátovi náleží náhrada za promeškaný čas v důsledku zpoždění zahájení jednání před soudem nebo jiným orgánem, jestliže toto zpoždění činí více než 30 minut. Mám za to, že zásadní rozdíl je zejména v tom, k jakému typu úkonů lze jednotlivé náhrady vázat. Náhradu podle § 14 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu tak lze vázat omezeně pouze k těm úkonům, které jsou v dispozici orgánů veřejné moci, zatímco náhradu podle § 14 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu lze vázat ke všem úkonům, u kterých přichází v úvahu cestování z jednoho místa na druhé. Nabízí se rovněž otázka, jak postupovat v případě souběhu obou nároků, a to zejména za situace, kdy ani jeden samostatně nepřesáhne půl hodiny, ve svém souhrnu však

půlhodinu přesáhnou. Domnívám se, že s ohledem na judikaturu ústavního soudu, jakož i s ohledem na znění § 14 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu nebude v takovém případě možné náhradu přiznat, neboť jde o dva samostatné nároky, jakkoli je třeba uznat, že judikatura není v tomto směru jednotná a právní úprava v advokátním tarifu by de lege ferenda měla obsahovat jednoznačné řešení.[\[9\]](#)

Náhrada za úkon, který se nekonal

Třetím typem nároku, který v souvislosti s promeškaným časem může obhájce či zmocněnec nárokovat je náhrada za čas promeškaný účastí na jednání, které bylo odročeno bez projednání věci a na jednání, které se nekonalo, aniž by o tom byl obhájce včas vyrozuměn[\[10\]](#). V souvislosti s trestním řízením tak půjde zejména o odročená respektive nekonaná hlavní líčení, popř. jiné typy veřejných i neveřejných zasedání, na jejichž nekonání neměl obhájce či zmocněnec vinu. Dle ustálené judikatury lze tento typ náhrady vztahovat také k neuskutečněným výsledkům v přípravném řízení, o jejichž nekonání nebyl advokát včas vyrozuměn[\[11\]](#) a mám za to, že by jej bylo možné vztahovat i na některé jiné vyšetřovací úkony např. na účast při rekonstrukci, prověrce na místě atd. Za promeškaný čas strávený dostavením se k úkonu, který se nekonal, aniž by byl předem vyrozuměn o nekonání, náleží obhájci náhrada ve výši jedné poloviny mimosluvní odměny,[\[12\]](#) která bude vypočtena v závislosti na trestní sazbě.[\[13\]](#)

Judikatura dosud zcela uspokojivě nevyřešila otázku, zda je možné k nároku podle § 14 odst. 2 advokátního tarifu vázat i režijní paušál. Ačkoli z dikce § 13 odst. 1 advokátního tarifu vyplývá, že náhradu hotových výdajů, tedy i režijní paušál lze vázat (pouze) k úkonům právní služby, extenzivním výkladem vystavěným na logice, že advokátovi fakticky vznikly náklady v souvislosti s cestou k neuskutečněnému úkonu, lze přiznat režijní paušál i k náhradě za úkon, který se nekonal. Tento právní názor zaujímá např. Městský soud v Praze.[\[14\]](#) Zcela opačného názoru je však Krajský soud v Brně a také Krajský soud v Praze, které dovodily, že režijní paušál náleží právě a pouze v souvislosti se skutečně realizovaným poskytnutím právní služby[\[15\]](#). Krajský soud v Brně v této souvislosti argumentuje tím, že *“...právě pro takové případy je stanovena náhrada za promeškaný čas mnohonásobně vyšší - ve výši jedné poloviny odměny za právní úkon - než v ostatních případech náhrad za ztrátu času”*. I v této souvislosti lze tedy apelovat na zpřesnění advokátního tarifu tak, aby nadále nedocházelo k obdobným intepretačním úskalím.

Zápočet promeškaného času na úkon právní služby

Obhájci a zmocněnci často v návrzích na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů zcela opomíjejí aplikovat § 14 odst. 4 advokátního tarifu, který stanoví, že náhrada za promeškaný čas advokátu nenáleží, má-li za stejné časové období nárok na odměnu za úkon právní služby, nicméně i zde je třeba vzít na zřetel, kdy vůbec - z logiky věci - dojde k aplikaci tohoto ustanovení. Zde je třeba brát na zřetel, že k započítání promeškaného času na úkony právní služby bude docházet pouze v situacích, kdy se promeškaný vztahuje k úkonům právní služby, u nichž se celková výše mimosluvní odměny odvíjí od jejich délky, tj. k těm, u nichž advokátní tarif užívá spojení „za každé dvě započaté hodiny“.[\[16\]](#) Pro ilustraci uvádím následující příklad. Vazební zasedání trvalo od 9:00 do 9:40 hodin, Obhájce přitom cestou k vazebnímu zasedání a zpět strávil 140 minut. Ve smyslu § 14 odst. 4 advokátního tarifu bude v takovéto situaci nutné započíst čas strávený cestou k vazebnímu zasedání na časový úsek dvou hodin, za který je již obhájce honorován v rámci mimosmluvní odměny. Po takovém zápočtu vyzbyde 40 minut, za které obhájci bude náležet náhrada ve výši 200 Kč, tj. 100 Kč za každou započatou půlhodinu ve smyslu § 14 odst. 3 advokátního tarifu. Kdyby však obhájce strávil takový čas cestou k první poradě s klientem[\[17\]](#), náležela by mu ve smyslu shodného ustanovení náhrada ve výši 500 Kč, neboť u tohoto úkonu by nebylo možné 14 odst. 4 advokátního tarifu aplikovat.[\[18\]](#) Obdobně bude postupováno i při přerušení úkonů, zde však je třeba brát v úvahu i skutečnost, že doba přestávků nepřesahující 30 minut se prostě včítá do času samotného úkonu[\[19\]](#)

K obdobnému způsobu zápočtu bude docházet i u náhrad podle § 14 ods. 2 advokátního tarifu, a to zejména v situacích, kdy neuskutečněné úkony budou bezprostředně navazovat na úkony uskutečněné. Zde lze pro ilustraci citovat část odůvodnění usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 4 To 54/2014: „Je třeba vycházet z § 14 odst. 4 advokátního tarifu, podle něhož náhrada za promeškaný čas advokátu nenáleží, má-li za stejné časové období nárok na odměnu za úkon právní služby (§ 11). Obhájkyně se účastnila výslechu svědka K. od 8:40 do 9:45 hodin (a za tento úkon jí byla přiznána odměna), po kterém měl následovat od 10:00 hodin výslech svědka J., který se nekonal. Dostavení se k neuskutečněnému úkonu zde tedy spadá do časového úseku dvou hodin (od počátku výslechu svědka K.), který je považován i v případě více po sobě jdoucích výslechů zajeden úkon právní služby. Proto zde nenáleží další odměna ani náhrada za promeškaný čas.“^[20]

Závěr

Shora uvedený nástin nepokrývá v plném rozsahu problematiku náhrady za promeškaný čas. Smyslem tohoto článku bylo zejména shrnout ty nejčastější problémy, na které lze v souvislosti s tímto nárokem advokáta narazit, a to zejména s akcentem na realitu trestního řízení. Jakkoli je i v řízení podle § 151 ods. 3 tr. řádu soud ve smyslu § 2 odst. 5 tr. řádu vázán zásadou vyhledávací, lze k vyloučení pochybností doporučit v tomto směru co možná nejvěrohodnější dokumentaci a také důsledné odůvodňování tak, aby pochybnosti o těchto typech nároků byly v očích soudu soudu co možná nejvíce rozptýleny.

Mgr. Tomáš Stavrovský

e-mail: tomas.stavrovsky@centrum.cz

[1] Srov. § 151 ods. 2 zákona č. 141/1961 o trestním řízení soudním (trestní řád).

[2] Srov. komentář k §151 in ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.

[3] Srov. §151 ods. 6 trestního řádu.

[4] Srov. § 14 Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti ze dne 4. června 1996 o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

[5] Srov. § 14 ods. 4.

[6] Srov. usnesení IV. ÚS 215/05 ze dne 23. 9. 2005.

[7] Srov. usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 9. 2009, č. j. 3 To 623/2009-90 a shodně usnesení III. ÚS 3119/09 ze dne 27. 1. 2010.

[8] Takové situace budou typicky nastávat při cestování ve větších městech.

[9] Srov. Komentář k §14 advokátního tarifu in Zákon o advokacii: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-248-2.

[10] Srov. §14 odst. 2 advokátního tarifu.

[11] Srov. usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 12. 1997 sp. zn. 7 To 610/97.

[12] Srov. §14 odst. 2 advokátního tarifu.

[13] Viz výpočet uvedený v § 10 ods. 3 ve spojení s § 12a advokátního tarifu.

[14] Srov. usnesení Městského soudu v Praze z 24. 8. 2006, sp. zn. 67/Tmo 47/2006 publikované v Bulletinu advokacie, 11-12/2006.

[15] Srov. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 5. 5. 2010 sp.zn. To 219/2010 publikované v Bulletinu advokacie, 7-8/2010 a usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 21. 4. 2011 sp.zn. 7 To 232/2011.

[16] Např. úkon podle § 11 ods. 1 písm. g) advokátního tarifu.

[17] Srov. § 11 odst. 1 písm. b) advokátního tarifu.

[18] Srov. usnesení Vrchního soud v Praze ze dne 1. 12. 2020 sp.zn. 15 To 75/2020.

[19] Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 3. 1997 sp. zn. 8 To 24/97.

[20] Srov. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 9. 2014, sp. zn. 4 To 54/2014.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)

- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)